

Ф О Л И Е

п е н т р ъ

МІНТЕ, ИНИМЪ ИЛИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 16.

ЛѢНІ, 19. АПРІЛІЕ

1848.

Че воіеск ромъніі транспилвані?

(Диктеере. *)

Пълъ ачі афларъм остепелеле пвсе де пъриндіі пощрїі пентрѣ нація поастрѣ къ скоп де аї да еї о валoare, днсемпв-тате шї вазъ політікъ шї тотодатъ а о пвпе не калеа ферічірїі пввліче шї прївate. Дн еспїкареа челор 12—1 пвптрї пі се десфшврарѣ атътеа мїжлоче дѣк-тоаре кърѣ ферічіре, кър мвдї стаѣ съ стрїце: „Тїмпвл пресепт фькѣ тот пентрѣ пої; авем пвмаї а не фолосї де фрвптрїле атътор прїнчіпїі омевоасе шї сфїнте, каре се трек дн віаца пввлїкъ шї прїв-атъ, пентрѣ ка съ пвтем фї ферічідї; нѣ дншїне пв не маї рѣтвне а фаче нїмїк ш. а. ш. а.“ — Кѣ тотвл алтїмптреа ал-дїі, карїі фїпца, віаца саѣ кѣм се зїче не лѣтїнеще есїстїнда націоналъ о предѣск дѣпъ релеце маї пре сѣс де тѣте ввптрїле пвпвптещї. Ачедїа дн челе 12 пвп-тврї пв афлъ нїчі о лодествларе, пентрѣ-кѣ лї се паре, кѣ націоналїтатеа лор нї-квїрї пв е гарантвїтъ не веакврїле венї-тѣре, де ачеаста днгрїжадї кѣм сѣнт, дн-треавъ: Че авем а фаче, кѣм съ не асї-гѣрѣм?

*) Дїу №. 15. энде дїу смїптеалъ стете дн-кїере.

Еѣ сїнд кѣ ачі ар фї о преа дешепар-тѣ дїспвтъ кѣ тодї ачедїа, карїі не нація ромѣнъ дн але сале опт мїліѣне свфлете пв о квнок дн тѣте провиндіїле, дн тѣте репортврїле еї соціале, політїче, еклїсїа-стїче, школастїче шї маї вѣртос денетї-че. Шїї ка ачедїа пв вор прїчене, кѣ чедї 1,200,000 ромѣнї пв се пот префаче, а-пвпе, десфїпнда, пвпъ пв ар авпне шї мѣрї нація днтреагѣ, кѣ кареа еї не лѣпгъ тѣте педечеле патврале (топографїче) шї маї вѣртос політїче, тотвш, вреї пв, вреї, стаѣ дн чеа маї стрѣпсъ легѣтвїнцѣ фрѣдаскѣ денетїкѣ, літерарїѣ шї релеціоасѣ. Іар пентрѣ чедї карїі квнок не ромѣнї, е де-ствл съ рефлѣктеѣе пвмаї ла пвтеросїта-теа лѣр, пентрѣ ка дела 1848 днколо съ пв маї пѣтъ деспера де ал лор венїторїѣ. Попѣрѣле Дѣмпїлор, пв се пот лега дн-трѣ сарчїпъ ка деодатъ съ ле арвнчі дн апъ, нїчі веї фї дн старе а трїмїте днтре еле ектїка, пентрѣ ка съ мѣрѣ мѣрте дн-чеватъ. Веакѣл мѣсврелор тїранїче трекѣ ел пв се ва маї днтоарче. Де ачі есте, кѣ еѣ крѣд атѣт де таре дн венїторїѣл ромѣнѣлї, кѣт сѣнт сїгѣр, кѣ де пѣр маї фаче ел нїмїк дела сїне пентрѣ сїне, то-твш ар маї дѣчео чел лѣдїп зна мїе авї; іар дакѣ ел реашезат не трѣпнта егалї-тѣдїї політїче шї соціале, ва свѣтѣра тѣгѣ-

лепеа, дакъ ел пѣші ва прецета а ривали-са зюа ноптеа пе калеа кълтѣреі шіа де-сѣшзѣрїї тѣтѣрор пѣтерїлор сале, атѣнчі пе ромѣн дл ащеаптѣ зп венїторїѣ атѣт де стрѣлзчїт, пе кѣт поате фї венїторїѣл зпїі попор ашеа пѣтѣрос, дѣрзїт дела патѣрѣ кѣ атѣтеа дѣсѣшїрї фѣрѣмосе, пѣ-пѣ акѣт пѣрѣсїте шї дѣцеленїте дѣ чеа маї mare а лор парте. „Дѣсѣ че сѣ фа-чем, де че сѣ пе апѣкѣт?“ се азде дїп тѣте пѣрділе. Іатѣ фѣраділор opїnїa mea іndїvїdѣалѣ спре а фаче чева.

Дїп челе 12 пѣтѣрї І-ѣл кончеде лї-вертатеа тїпарїѣлѣ. Че дѣсѣашѣ а-чаеста пѣнтрѣ пої? Дѣсѣашѣ Domоїлор, кѣ сѣ пѣ пе маї тот траѣем дѣпѣ спате-ле кѣторва вїедї редакторї шї алдї скрїї-торї, нїчі сѣ претїndem ка ачещїа сѣ скѣтѣ кѣрдї шї жѣрпале пѣмаї ашеа а la Bosco, чї сѣ пѣнем фондѣрї, сѣ рїдїкѣт тїпографїї шї вївліотечї дѣ тѣте зпгїѣрїле, сѣ пѣнем премїї пѣнтрѣ кѣрдї школастїче, іар каре професор пѣші ва дїї лѣкра орї прелѣкра стѣдїѣл сѣѣ пе ромѣнеце ка сѣ мерїте а се тїпѣрї, сѣл трїmїtem ма аратрѣ; сѣ пе сілїм а лѣдї лѣmїna прїп кѣрдї попѣларе пѣлѣ ма челе маї де жос пласе а ле со-дїетѣдїї; сѣ пѣрѣсїм спѣрката іотрїгѣ, чї тот че пе заче пе фїкадї сѣ спѣнем дѣ фацѣ кѣ фѣрте сенїѣ шї кѣ іnїтѣ кѣ-ратѣ; тїпарїѣл сѣл фолосїм спре деце-птаре шї дѣпѣчѣре, іар пѣ спре дѣшнѣ-нїре дѣнтре фѣрадї. Лївертатеа тїпарїѣлѣ кѣпрїnde дѣ сїне фїреце лївертатеа де амї кѣлтїва лїмба, пе кареа токма ашеа пѣ тїо поате опрї нїmїnї прекѣт пѣ аре нїmїnї дрептѣл амї фѣра саѣ амї рѣнї мѣл-кареа шї вѣтѣра, нїчі амї лѣа вїада. А-шеа дѣ венїторїѣ дакъ ам ажѣс пе ко-нѣшеа де порѣмѣл, сѣ пѣ пе маї фїе рѣ-

шїне а пе ворѣї, а пе скрїе шї чїтї лїмба. Ачі пропѣшїреа шї консоладареа націона-лѣ атѣрпѣ пѣмаї дела пої. Пѣнтѣл 4-леа дїне: Егалїтате, чївїлѣ шї релѣціѣ-сѣ. Ла лѣтѣрїреа іdeїлор шї а конче-птѣлѣ де лївертате шї егалїтате, се чере остенеалѣ кѣ тотѣл дїфѣрїтоаре де капрї-дїоаса остенеалѣ а ачелора, карїї дѣшї а-лег моделѣ де архїтектѣрѣ дѣпѣ каре дѣшї фѣкѣ шї вѣчїнѣ-сѣѣ касѣ орї калеа-скѣ, саѣ дѣшї кѣмпѣрѣ каї шї товлїї, пѣнтрѣ ка сѣ арате егалїтате. — Прїпчї-пїѣл деплїнеї егалїтѣдї шї ал лївертѣдїї чївїле, полїтїче шї релѣціоасе аплїкат ла ромѣнї шї пѣс дѣ фапѣтѣ пої дѣ прїченем пѣзѣмаї кѣт се манїфѣстѣ ачела шї дѣ пѣртареа комѣнѣ а грегѣтїдїлор (п. 6) шї дѣтрѣ дѣчетареа репортѣрїлор зѣва-рїале (п. 7), чї шї дѣ зрѣтѣѣреле:

Лїмба дїпломатїкѣ а дѣрѣї ар фї чеа ледїѣтѣ ма 1847. Ачешаш дѣсѣ пѣ ар пѣтеа прежѣдека дѣтрѣ нїмїк націоналї-тѣдїлор ѣепетїче. Орї че дѣчѣрке де а деснаціоналїса пе ромѣнїї транспїванї есте пѣмаї остенеалѣ преа дешѣартѣ, лѣнтѣ дѣ контра патѣреї, тот одатѣ дѣ контра зпѣї маїорїтѣдї ѣепетїче фѣрте кѣмпнї-тѣре, лѣнтѣ ѣрѣѣ дѣ контра зпѣї лїтера-тѣре, кареа пѣ маї пѣте апѣне. Дїп ачѣ-стеа се vede, кѣ лїмба дїпломатїкѣ дѣ Транспїванїа пѣ пѣте лѣа алт лок, де кѣт пѣмаї чел дїнѣт маї пайнте де латїна дѣ репорт кѣтрѣ націоналїтѣдї; де ачі дѣ-коло лїмбеле дѣшї дѣтрѣ прѣсте тот дѣ дрептѣрїле лор дїктате шї стрѣс дѣмѣ-дате де патѣрѣ; іар дѣпрѣмѣта лор крѣ-дѣре шї респектаре ва пайнта чеа маї сіочѣрѣ фѣратернїтате дѣнтре попѣрѣле транспїване. Дѣ прївїада ачѣаста Елѣв-дїа есте пѣнтрѣ пої чел маї пѣмерїт мо-дел. Аколо дѣкѣ сѣот треї падїї конло-

deskise, pentrѣкаре орі че дпрѣзире де комісарі ва ліпсі. е) Епископіа Фьгърашвлѣ решеэзѣоре дп Блаж съ се свѣтрагъ ipso facto де съпт ієрідікдіа прі мателѣ діп Стрігон, кареа нічі одатъ пѣ фѣ рекзоскѣтъ де кѣтръ клер ші попор, чі дѣкѣркатъ дп сілѣ ші пе аскѣнс; епископѣ Блажвлѣ дші ва рекѣдїга тітѣла ші депліна ієрідікдіе де мітрополіе, аі кѣреі сѣфраганеі съпт кѣпоскѣдї діп історіе. ф) Епископіа Сїбіявлѣ ва фі скѣтїтъ де орі че аместек ал мітрополіеі Карловідѣвлѣ, іар воїнд а се воі кѣ епископіе ротѣнещї п. в діп Ългаріа спре аші адеце вп мітрополїт, съ пѣ фіе опрїтъ. г) Дакъ епископіі р. католїчі вор авѣ ші пе венїторїѣ скавп ші вот дп діета провіндїалѣ, саѣ дп діета Ългарїеі, сѣл аївъ неспїнтїт ші епископіі ротѣнещї, фѣрѣ осевїре де воїт орі неспїт. х) Преодїмеа тѣтѣрор конфесїиѣлор, прїп вртаре ші чеа ротѣпъ се ва плѣті саѣ де кѣтръ стат кѣ лефі орі мошїі; саѣ дакъ статѣл п'ар вої а лѣа грїжа ачеаста аспрѣшї, атѣнчї ар фі даторїѣ а ліпсі пе тоді де венїтѣрі ші а дѣкредѣ хрѣпа клерѣвлѣ пѣтаї попоранїлор лор, карїі леар фаче фвндаціі, мошїі ш. а., прекъп е дп Nordamerїка.

Егалїтатеа школастїкѣ о прїчен ашеа: Шкѣле комѣоале съ се рїдїче престе тот фѣрѣ нічі о дпѣзрїере кѣ спеселе статѣвлѣ. Дп комїтатѣл Хѣнедѣреї, шї дп дістрїктѣл Фьгърашвлѣ, каре пѣтаї діп ліпса шкѣлелор прекалѣлатъ прїп політїкѣ съпт ашеа рѣтасе дп кѣлтѣрѣ, съ се рѣдїче кѣте во діпнасїѣ пентрѣ ротѣні, фїнд попѣлациа ачелор діпѣтѣрі маї тоатъ ротѣпъ. Лічѣл Блажвлѣ съ се палде

ла ранг де воїверсітате; іар дпѣре класеле нормале шї діпнасїале съ се рѣдїче шї о шкѣлѣ технїкѣ пе з ані. Дп Аврѣд съ се дескїдѣ о шкѣлѣ асемenea челеї дѣла Шемнід. Дп Брашов о шкѣлѣ таре комерціалѣ. — Реціментеле ротѣнещї де гранїдѣ съ фіе реашезате дп дрептѣрїле лор політїче провіндїале, ка діп ачелеа дѣкѣ съ се пѣтъ адеце офїціалї шї депѣтаді. Гранїдарїі сѣшї алеагъ сіпгѣрі пе аї лор офїдерї. Шкѣлеле остѣшещї діп Нѣсъвд шї Орлат съ се адаоце кѣ класе математїче шї престе тот съ се дпѣвпѣтѣдіаскѣ. Авереа реціментелор съ пѣ маї фіе тапїѣлатъ дп Віена.

Сѣпт ачестеа атрїѣвѣтеле націоналітѣдїі? Мѣ вор дпѣрева чїтїторїі, кѣчї пої націоналітате воїм. Ла ачеста vom да рѣспѣвсѣл алѣдѣатъ, дакъ кѣтѣва пѣ се вор афла алдіі карїі сѣ пе вшорезе дп мїжлокѣл атѣтор грїже прїгонїтоаре шї окѣпадіі сторкѣтѣоре де тѣдѣва віедеї. Б.

Стѣдіі асѣпра лімѣеї ротѣпѣ.

(Ђртаре.)

Дѣпъ че деспре артїкѣлѣ, треќѣндѣсе кѣ ведереа оріціпала лѣї дпсемпѣчїѣне, с'а формат, прекъп възѣрѣт, о idee воїлѣтѣралѣ, а вртат патѣралмїнте, ка артїкѣлѣл лімѣелор romane сѣ се жѣдече ка о парте де кѣѣжнтѣ стрѣїпѣ де лімѣа латїнѣ, шї адоптатъ маї тѣрзіѣ; шї фїндкѣ артїкѣлѣл есте кѣ тѣлѣтѣ маї есіндїалѣ шї фамїларѣ дп лімѣеле romane, дѣкѣт сѣ се пѣтъ деспѣрді де оріцінеа ачестор лімѣе. с'а дпрѣдѣчїнат тот одатъ пѣререа, кѣ лімѣеле romane moderne пѣ сѣпт алт-

чева, декът фѣче але лимбеѣ латине, пѣскъте дѣн ачеаста дѣн периодѣл декъдѣндеѣ еѣ. Дѣпъ Raynouard, всѣл артикълѣлѣ ар венѣ пѣмаѣ дела свѣта а ба дѣкоаче*), шѣ форме де але лимбеѣ италиене модерне, тот кам де пе аттѣпчѣ, дела свѣта а ѣ.**) Пѣрерѣле ачесте се фѣкъръ dogme, шѣ вѣнд кѣте одатъ италиенѣ шѣ маѣ тѣрзѣѣ ромѣнѣ кѣтезаръ а зѣче, кѣ лимбеле лор пѣ сѣпѣт пѣскъте дѣн латѣна, чѣ дѣн фѣндѣ сѣпѣт лимба попѣлѣлѣ романѣ — фѣреште кѣ диалектеле сале — дѣкъ дѣн тѣмпѣл дѣн флорѣндеѣ romane, devenѣръ рѣдѣкѣлѣ! Ба дѣкъ, спре а се пѣтѣ сѣсѣдѣнѣ ачелле dogme, се пѣскѣ алтѣ авсѣрѣдѣтате; кѣ тот попѣлѣлѣ романѣ, ва фѣ ворѣѣтѣ лимба чѣчеронѣанѣ, о пѣрере датъ де мѣнчѣвне де тоате лимбеле модерне попѣларе алтѣтерате пе лѣпгъ лимбеле кѣлте, пе лѣпгъ лимба де шѣнѣде шѣ лѣттератѣрѣ. Кѣт пѣтрѣ лимба латѣнѣ, сѣпѣт о мѣлѣдѣме де тѣртѣрѣѣ, кѣре пе дѣкредѣндевѣзтѣ, кѣ пе лѣпгъ лимба латѣнѣ кѣлтѣ ера алтѣ лимбѣ попѣларѣ, сѣѣ кѣт о пѣмѣеѣ еѣ вѣлгарѣ sermo vulgaris, rusticus, sermo subrusticus (Cicero), sermo sordidus***). Дѣп

пѣвем лѣпсѣ де тѣртѣрѣѣрѣлѣ вѣтрѣнѣлор романѣ; лѣкърѣл дѣпшѣ ворѣеште пѣтрѣсѣне. Дѣкъ дѣн зѣлеле поастрѣ, дѣн кѣре о тѣре парте а попѣлѣлѣлѣ цѣранѣ, дѣн стателе кѣлѣвѣте, шѣтѣ кѣрте, шѣ дѣн кѣре тѣпарѣл шѣ мѣжлѣчеле де кѣтмѣнекѣчѣвне респѣндескѣ аттѣтѣ де кѣрѣнд тот че продѣче шѣнѣнда вѣманѣ, есте ашшеа де тѣре дескѣлѣндеѣ, дѣфферѣндеѣ дѣнтрѣ лимба чеа вѣѣт дѣн гѣра мѣлѣдѣмеѣ шѣ дѣнтрѣ лимба класѣкѣ, че вѣм зѣче де ачеа вѣкѣме, дѣн кѣреа лѣтѣна кѣлтѣреѣ ера аттѣтѣ де рѣстрѣнсѣ, аттѣтѣ де тѣрѣнѣѣтѣ? Дѣн опереле лѣѣ Чѣчероне vedem, кѣт де пѣдѣнѣ романѣ кѣппоштеѣ вѣне лимба латѣнѣ. Кѣт пѣтрѣ матроанеле Romeѣ, Чѣчероне дѣн кѣртеа III. деспре Оратор лѣвѣтѣ ка о рѣрѣтате пе соакѣрѣса Лѣлѣа, кѣ ворѣеа лѣтѣнѣште, вѣне, дѣпсѣ кѣ тоате ачесте о лимбѣ маѣ вѣкѣе, ка а лѣѣ Плавтѣ шѣ Nevѣѣ. Шѣ ачест лѣкѣ е интересант, пѣтрѣкѣ вѣр оппѣне ворѣа романѣ ворѣеѣ латѣне: Nostri minus student literis, quam Latini: tamen ex istis, quos nostis, urbanis, in qui-

nate — dicamus? — Neque enim conamur docere eum dicere, qui loqui nesciat: nec sperare, qui latine non possit, hunc ornate esse dicturum. . . . Linquamus igitur haec, quae cognitionem habent facilem, usum necessarium: nam alterum traditur literis doctrinaeque puerili: alterum adhibetur ob eam causam, ut intelligatur quid quisque dicat. . . . Маѣ жосѣ дѣпшѣтѣ лѣѣ L. Cotta: „Rustica vox et agrestis quosdam delectat, quod magis antiquitatem, si ita sonet, eorum sermo retinere videatur: ut tuus, Catule, sodalis L. Cotta gaudere mihi videtur gravitate linguae sonoque vocis agresti: et illud, quod loquitur, priscum visum iri putat, si plane fuerit rusticum. Cic. L. III. de Oratore.

*) Diez, l. c. II. 14.

**) Пе аттѣпчѣ ле гѣсескѣ Lanzi, Muratori, Ciampi шѣл. Bezѣ шѣ Diez I. 62.

***) Дѣнтрѣ алѣѣ маѣ мѣлѣѣ сѣ се кѣрте ла Aulus Gellius, N. At. LL IX, 13. XIII, 6. XVI, 7. XVII, 2. 7. etc. Чѣне а чѣтѣт кѣ оарѣкѣре аттѣндере кѣрѣдѣле лѣѣ Чѣчероне деспре Ораторѣ, пѣа пѣтѣт сѣ пѣ се конѣнѣгъ, маѣ вѣртѣс L. III. кѣ елѣѣ дескѣлѣнѣште пе лимба латѣнѣ де лимба романѣ, шѣ пе лимба латѣнѣ о фѣче лимбѣ вѣвалѣ пѣмаѣ фѣмѣлѣлор челлор аллесе. Дѣнтрѣ мѣлѣте лѣкѣрѣ сѣ vedem вѣнеле: „Quinam igitur dicendi est modus melior, — quam ut latine, ut plane, ut or-

bus minimum est literarum, nemo est, quin literatissimum togatorum omnium, L. Valerium Soranum lenitate vocis, atque ipso oris pressu et sono facile vincat. Quare, cum sit quaedam certa vox romani generis, urbisque propria, in qua nihil offendi, nihil displicere, nihil animadverti possit, nihil sonare aut olere peregrinum: hanc sequamur; neque solum rusticam asperitatem, sed etiam peregrinam insolentiam fugere, discamus. Equidem cum audio socrum meam Laeliam, — facilius enim mulieres incorruptam antiquitatem conservant, quod mul-torum sermonis expertes, ea tenent semper, quae prima didicerunt, — sed eam sic audio, ut Plautum mihi aut Naevium videar audire.

Тот Чіцероне до картае тителатъ Brutus авіа поате пѣтера 6—7 фемеі, допре каре ші Корнеліа мама Гракілор, каре ворвѣаѣ маі віне лімба латіоѣ, пептрѣкъ ераѣ дін касе, че аѣ дат репѣвлічеі тот ораторі аллеші. *)

Тот ашшеа де непатѣралъ ші авсѣрдѣ есте пѣререа, къ лімбеле romane moderne сѣнт фііче алѣ латінеі, сѣнт пѣскѣте дінтрѣлса. Онде есте тѣкар о лімбѣ вііѣ, о лімбѣ кареа трѣште до гѣра попѣвлѣві, кареа сѣ се фіе пѣскѣтѣ дінтр'о лімбѣ мортѣ орі доксіѣ до кѣрді? Чіне есте ашшеа де вѣтѣт де стелле, кареле аттілѣждо кѣтѣ де пѣдїоѣ ла сѣпѣтосѣл кѣвѣнтѣ, сѣ пѣ доделлеагѣ, къ лімба че кѣлтївѣждѣсе devine лімбѣ літерарѣ, есте пѣскѣтѣ дін вііа лімбѣ а попѣвлѣві? Кѣ прїп зрмаре пѣ лімба авторілор класїчі есте мама лімбеі, пе кареа о ворвѣште мѣлдімеа, чї дін контра ачеаста дін зрмѣ

есте ісворѣл ші мама челлеі класїче? Сѣ зїчем, къ ва вені тімпѣл, кѣнд ва кѣдѣ Англіа, Церманіа, Франчіа, кѣнд се ворсѣвѣга де алді ші літератѣреле лор се вор докїде, се вор кѣрма, кѣм с'а доксіѣ а Ромеі, кѣм с'а кѣрматѣ а Атенеі, ші вор ретѣлнѣ пѣмаі до скоарда кѣрдїлор, — оаре лімбеле, пе каре акѣм ле ворвѣште маса ачеллор попѣлї пе дождѣ лімба класїкъ а довѣдїадїлор, оаре лімбеле ачесте, докъ вор маі ретѣлнѣ, се вор пѣтѣ пѣмі елле фїіче пѣскѣте дін челле моарте? . . . Сѣ фїм дар дрепдї, сѣ лѣпѣдѣм преждѣдегле ші сѣ адскѣлѣтѣм де сѣпѣтосѣл кѣвѣнтѣ.

Лїмба дочепе а се кѣлтїва дін фѣлділ лімбеі попѣвлѣві, ші допѣче прїп кѣлтѣрѣ а ажѣвѣсѣ ла класїчітатѣ, се стѣвілеште до форма ші матерїа са, ші аттѣлчї се пѣте пѣмі деплїнїтѣ, се докїде, ші есте оарекѣм моартѣ, де ші класа чеа маі кѣлтїватѣ о ворвѣште: моартѣ, пептрѣкъ пѣ маі мерѣе доаїнте, сѣѣ де ші маі мерѣе доаїнте прекъм еленїка, латїна, ші астѣзі цермана, еа мерѣе неаттѣрѣждо де лімба мѣлдімеі, де векїл сѣѣ ісворѣ, мерѣе допѣ регѣмеле адоптате ші стѣвілїте де авторїі класїчі; вѣеле допѣ даѣ доппої. Еар лімба мѣлдімеі, лѣсатѣ патѣреї, вііеазѣ неконтенїтѣ, мерѣе доаїнте кѣ попѣвлѣл, се тот формѣазѣ аттѣл дін сїне, дін ісворѣл сѣѣ челлѣ вііѣ, кѣтѣ ші дін допрїзїнде стрїне, регїлѣждѣ-ші пѣмаі фѣндѣл ші тіпѣл орїдїналѣ, пе каре попѣвлѣл до перде пѣмаі кѣ тотала са стїпсѣрѣ. Кѣнд с'а пердѣт фѣндѣл ші тіпѣл лімбеі орїдїналѣ, аттѣлчї с'а пердѣт лімба ші допрезѣл кѣ еа попѣвлѣл кѣ пѣме кѣ тотѣ. Лімба класїкъ, кареа devine лімба оффїціалѣ а статѣлї, релѣкреазѣ ші еа

*) Cic. in Bruto.

дпаппоі дп лімба попѣлѣлѣ; дар ачеастъ релѣкраре н'а реешіт нѣкѣрї а траде дѣпъ сіне пе лімба тѣлдімеі шї а о скїмба: релѣкрареа ачеаста а ретасѣ тотдеавна свнерфіціалъ. Дакъ нѣ се дптѣмплъ ачеаста дп стателе кѣлте дп зіллеле поа-стре, кѣм се пѣтеа дптѣмпла ла romanі? А фост дар лімба латїнъ, лімба севатѣлї Romei, лімба гѣверѣлѣлї, лімба дрегѣторї-лор дп колонїї шї тѣпїчїпїї, лімба оффїціалъ а статѣлї шї лімба ерѣдїгїлор. Дар се зіче, кѣ форме de але лімвелор romane moderne, обвінѣ пѣмаї дела свта а 5 шї а 6 дкоаче. Преа віне. Кавса есте, кѣ аттѣчї сѣърматъ ера пѣтереа Romei, деспѣрѣсеръ жѣдекѣторїї векеї кѣрѣдїї, ѣ-мілігї шї кѣзвдї ераѣ чеї че свсїнеаѣ літереле, шї скрїїторїї лѣсадї сіешї дп-чепѣсеръ а амтестека дп лімба латїнъ frase попѣларе, че маї пайнте нѣ ера їертат а фаче. Алмінте, віневоїеаскъ чї-нева аїмі респѣнде: кѣм с'а пѣтѣт дп-тѣмпла, ка дпчепѣнд дела мама Roma, пѣлѣ ла чеї маї арѣокадї термінї аї кѣмп-плїтѣлї imperiѣ, тодї попѣлїї deодатъ, съ лапедѣ термінѣчїзнїле латїне шї съ се дпфѣдїшезе лѣмеї кѣ кѣвїнтеле латїне пѣмаї дп рѣдѣчїнеме лор, тодї знѣл ка шї алтѣл? Кѣм с'а дптѣмплатѣ, ка тодї ачестї попѣлї, фѣрѣ а авѣ знїї кѣтміне-кѣчїзне кѣ чеїлаадї, съ прїїтеаскъ артї-кѣлѣл, — съ прїїтеаскъ зн че кѣ тотѣл стрїнѣ de лімба латїнъ? Маї вѣртосѣ пої, тѣїадї, їсоладї кѣ тѣлт маї дпайнте de ачеа епокъ de Roma? Шї кѣм с'а дптѣмплатѣ ка съ прїїтїм кѣ тодїї, дп-фїїндѣ тот знѣ артїкѣл? Ал, ea, a, el, il, le, l', сѣнт дп фїїндѣ тот зна кѣ ille, is, ea. Артїкѣлѣ портѣгалѣ съ нѣ ам-тѣдеаскъ пе чїнева: кѣчї de шї есте а-

кѣм o, do, ao, odїnioаръ а фост фѣрѣ дп-доїеалл lo, delo, alo; дпсѣ літера l, с'а топїт, прекѣм се дптѣмплъ шї дп алте лімѣе romane, шї а ретас ла Портѣгалї пѣмаї кѣнд артїкѣлѣ се дпвїагѣ кѣ пре-пѣсѣчїзнеа por (per=пѣптрѣ), кареа дпсѣ аттѣчї се фаче din per. Ашшеа портѣ-галѣл, дп локѣ de а зіче: por-o, por-os, por-a, por-as, зіче: pelo, pelos, pela, pelas, (дп локѣ de per-lo, per-los шчл.). Маї їнтересантѣ есте артїкѣлѣ cardїкѣ саѣ cardїnianѣ, su, sa, sos, sas, кареле ла prima vedere с'ар пѣреа а нѣ авѣ нїмїкѣ кѣ ille, is. Фїїндкѣ cardїї дп локѣ de loro, ita-lianѣ шї лор ал пострѣ, аѣ sor шї insor, с'ар пѣреа а фї о фрѣнтѣрѣ din ipse, шї din дп-сѣш (дпшїї=дпсор=дпшїлор). Тот ашшеа дп декїарѣ шї Diez дп гра-матїка лімвелор romane. Дар, прекѣтѣ штїѣ еѣ, тодї с'аѣ дпшеллатѣ дп артїкѣ-лѣ cardѣ. Еллѣ нѣ есте din ipse — ip- sus — кѣ тоате кѣ ачеаста н'ар фаче нї-мїкѣ дп контра темеї теле de маї свс; фїїндкѣ тот ар фї дела зн пролѣме. — Артїкѣлѣ Cardїnianѣ есте ретѣшїга вѣ-трѣнеї форме а пролѣтелї is, ea, кареа прекѣтѣ штїѣ, с'а релїонѣтѣ пѣмаї ла пое-тѣл Ennius. Ла еллѣ віне: sum, sam, sos, sas, дп локѣ de: eum, eam, eos, eas; шї фїїндкѣ се гѣсеште ла еллѣ sum, sam дп аккѣсатївѣ, фѣрѣ дпдоїеалл с'а афлат дп оаре каре діалектѣ шї номїнатївѣл su, sa. Din ачеа формѣ векеї а пролѣ-телї is, ea, а маї ретасѣ шї дп латїна ip-se, ip-sus, ip-sa, шї ла пої дп-сѣ, дп-сѣш, дп-са, дп-сам; еар сіогѣрѣ шї дп-треагѣ есте пѣмаї дп артїкѣлѣ cardїoi-анѣ. Ашшеа дар се редѣкѣ артїкѣлї по-стрї тодї ла знѣ їсвор, сѣнт дпфїїндѣ тот знѣл. Кѣм с'а дптѣмплатѣ дар, ка тодї

попъліі romanі, аррѣикаді дп аттѣте ко-
тѣре але Европѣі, ші деспърдіді зпії
де алдіі, съ пріімеаскъ зпѣл ші ачеллаш
артікълѣ, дакъ еллѣ е къ тотѣл стрѣнѣ
де лімба латінь? — Din печесітатеа ар-
тікълълі сімцітѣ де тоді попъліі romanі
modernі дп тоате локъріле, ші дп есіп-
ціалітатеа лѣі дп форма ачестор лімбе,
се пѣтеа дпкеіа фоарте зшорѣ ла оріці-
палітатеа лѣі дп лімба векіе romanѣ саѣ
песте тот дп лімбеле Італіеі. Ачеста
ера дрѣтѣл челлѣ маі скъртѣ ші маі па-
тѣралѣ; дар пѣл кълкѣ пімене. Есем-
пле де форме, фѣръ де терміпъчѣніле
класіче, окърѣ дп челле маі векі ретѣ-
шіде а ле лімбеі латіне; оввіпѣ ші де
аттѣчї дп тоате періоаделе еі. Штіѣ,
къ се зіче, къ дп шѣсѣра, дп кареа лімба
латінь с'а аппропіатѣ де а са декъдіпдѣ,
віне ші ліпса де терміпъчѣніі маі деасѣ.
Аста пѣ е addeвърѣл. Де ва фї ворѣа
деспре дпскріселе де пе піетре, аттѣчї
дп addeвърѣ віпѣ маі де тѣлтеорї кѣвіпте
фѣръ s, m, — терміпъчѣніле латіне. Пен-
трѣ че? Пентрѣкъ монѣміптеле сѣпт маі
десе дела Чесар ші Авгѣстѣ дпкоаче.
Еар дакъ е ворѣа де скрііторї, аттѣчї
віпѣ маі десе дп кърді дпайпте де епока
ачеаста, дпчепѣнд дела фрѣжотѣреме чел-
лор XII табле де леці. Дп ачесте леці
с'аѣ реціпѣтѣ ші леці регале, прекѣт аѣ
ретасѣ елле дп меморіа ші всѣл оапе-
нілор, де але лѣі Ромѣлѣ, Нѣта, ші
маі вѣртосѣ де але лѣі Сервіѣ Тѣліѣ,
каре, дѣпѣ къп пе сѣпне во історікѣ ве-
кѣх *), десфїіпдате де Таркѣніѣ Сѣперѣл, се

редфїіпдарѣ де прїмііі консѣлі аї репѣвлї-
чеі. Есемпле де ачесте vom продѣче ші
поі пѣпѣ ла Чічероне.

(Ва зрѣта.)

Ромѣніі дп Ановалахїа.

Ромѣніі, карїі дѣпѣ деосебітеле про-
віпдіі че локѣсек, се пѣмеск ромѣні, мол-
довенї саѣ дачіенї, адїкъ дпн Dacia; де-
разѣ оріцінеа лор комѣпѣ дпн колонїіле
romane че дппопорарѣ одіпїоарѣ Dacia
веке. Лімба, депрїндерїле, пѣтеле локѣ-
рїлор пѣпѣ астѣзі афлѣтоаре, прекѣт ші
фїсіопомїа локѣторїлор кѣпрїнд дп сіне
тіпѣл латїнілор, ші кѣраціѣл солдацілор
ромѣні дп рѣсѣоаеле векі прекѣт ші дп
челе нѣѣ саѣ арѣтат вреднїк де лецеоа-
пеле romane. Ачестѣ колонїе, каре сѣвт
дппѣратѣл Аврелїан аѣ фост трансплѣп-
татѣ дп Mесїа, деспѣрдїтѣ де маїка па-
тріе, ші дппресѣратѣ ла веакѣл ал VIII.
де кѣтре пѣвѣліреа хѣпїлор (зпѣгѣрїлор),
аѣ възѣт деспїкѣндѣсе дпн сіпѣл еі маі
тѣлте семїпдіі че мерсерѣ съ касте дп
тѣпдіі Macedonіеі о віадѣ маі потрївітѣ
къ депрїндерїле лор челе векі, адїкъ: аче-
леа але зпѣіі попор пѣстор ші рѣсѣоїнік.
(Ѣпів.)

triciis, ut ante, plebeios circumveniri in con-
tractibus, omnes sustulit, ac ne tabulas qui-
dem, quibus erant inscriptae, reliquit, sed et
has foro summoveri iussas abolevit.“ Гре-
кѣл Dionys. Halicarn. Antiquitatum romano-
rum L. IV. Чїтѣм ачест локѣ дпнадїне, пен-
трѣкъ маі жосѣ пе vom фолосї къ еллѣ. Де-
спре редфїіпдатеа ачестор леці, ворѣпте
тот ачест історікѣ L. V.

*) „Nam leges a Tullio latas, quae ius aequum
faciebant utrique ordini, nec sinebant a pa-